

Om Muligheden af Anvendelse i Strafferetsplejen af den saakaldte Associationsprøve.

Af C. E. Cold.

Under enhver retslig Undersøgelse er Maalet at opnaa det korrektest mulige Billede af, hvad der er Sagens Genstand (Handlingens nærmere Beskaffenhed). Under den nugældende Procesmaade i kriminelle Sager søges dette Maal i Almindelighed naaet dels ved en Examination af Sigtede, dels ved Afhøring af Personer, der som Vidner kunne give Oplysninger af Interesse, dels ved en nærmere Undersøgelse af en Række andre Momenter, der tjener som Indicier i Sagen.

En Betingelse for, at Afhøring af Sigtede og Vidner kan give et rigtigt Billede af det Factum, der søges oplyst — enten det nu er en Voldshandling, et Tyveri, en Brandstiftelse eller hvadsomhelst andet, — er det først og fremmest, at man kan stole paa Rigtigheden af de paagældende Udsagn. Det er en almindelig fremført Anke mod Inkvisitionsprincippet, at en Sigtet til en vis Grad er i Forhørsdommerens Magt, og at han som Følge deraf er udsat for Paavirkninger, der kan føre til, at han lader sig overtale til at fremkomme med en Forklaring, som Dommeren ønsker, men som maaske ikke er den rette. Særlig har man dvælet ved det betænkelige i Muligheden af, at en Arrestant afgav en Tilstaaelse fremkommen ved Suggestion. Om dette Punkt førtes bl. a. en ikke uinteressant Diskussion i den herværende Kriminalistforening (se Forhandlingerne paa Mødet i 1906). Men Faren for gennem Afhøring af den

Sigtede at opnaa et objektivt misvisende Billede, der er ugunstigt for denne, er i Betragtning af den Betydning, det har for ham at stille sig i det gunstigst mulige Lys, neppe særlig stor. En ligesaa alvorlig Fare lurar ved Tilvejebringelsen af Vidnebeviset. Først og fremmest, fordi Vidnerne kan have Interesse i mod bedre Vidende at forklare urigtigt, men dernæst ogsaa fordi de, trods de bedste Hensigter, ofte — selv bortset fra, at ogsaa de kan gøres til Genstand for Suggestion — ikke kan give en virkelig paalidelig Forklaring. Det er Filosofen, Docent William Stern, der har Fortjenesten af at have paavist, hvor misvisende selv et normalt, uanfægteligt Vidnes Gennemsnitsudsagn kan være, hvor det drejer sig om en kort Gengivelse af det objektive Factum. Nærværende Tidsskrift har i Aargangen 1902 Side 18 ff., givet en Fremstilling af de Momenter, der i saa Henseende er af Interesse, og af hvorledes Forskydninger i Erindringsbilledet er uundgaaelige, ligesom selve Opfattelsen ofte kan være mere mangelfuld, end Vidnet selv aner.

Det er naturligt, at den skete, fra alle Sider paaskønnede, Paavisning af de psykologiske Undersøgelers Betydning for Retsplejen paa det omtalte Felt: Vidneudsagnene, maatte friste til Forsøg af psykologisk Art ogsaa paa andre hidtil mindre dyrkede Felter, særlig med Straffeprocessen for Øje. Et Vidnesbyrd i saa Henseende er en Artikkel af Dr. Alfred Gross i Prag om »Associationsmethoden i Straffeprocessen« (optaget i Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft for 1906). Denne Forfatter mener i Tilslutning til Undersøgelser af Wertheimer og Klein (Archiv für Kriminalantropologie und Kriminalistik, XV. p. 72) at have fundet et Middel overfor de Sigtede til at kontrollere deres Udsagns Paalidelighed.

Uden at komme ind paa en udførlig Gengivelse af Indholdet af denne Artikkel, der er sat op med tysk Grundighed og Lærdom, skal det her forsøges kortelig at referere Forfatterens Tankegang. Han fæster Blikket paa de Reaktionen, som ved Tilraab opstaar uvilkaarligt hos en Per-

son, der paa Grund af Begivenheder, i hvilke han har taget Del, ikke kan komme udenom den bestemte Tankegang, som disse Begivenheder har fremkaldt. Leder man ham ind i en Forestillingskreds, der nærmer sig den paagældende Tankegang, vil enkelte Ord fra Experimentator — de saakaldte »Reiszwörter« (Pirringsord eller Stikord) — fremkalde som Svar: Komplexord, d. v. s. Ord, der associerer sig med de først udtalte, fordi de i Forsøgsobjektets Tankegang ikke kunne skilles fra disse. Hertil vil kun medgaa et forsvindende kort Tidsrum. Mærker imidlertid Forsøgspersonen, at man vil have ham ind i en bestemt Gade, saa at sige, og ønsker han ikke dette, vil han betænke sig, og det Ord han udtaler efter »Pirringsordet«, vil ikke komme til at svare ganske til dette, men hertil vil forbruges et noget større Tidsrum (hvorved dog bemærkes, at her overhovedet kun er Tale om Sekunder). Vægten ligger altsaa paa, om Forestillingskomplekset er »følelsesbetonet«, det vil sige egnet til at bringe Personen i en eller anden Affekt. Reaktionen overfor irrelevante Stikord er betydningsløs. Som man ser, er Sagen ikke saa helt let at løbe til. At Associationsmetoden kan bruges overfor sindssyge, i hvis Tankegang Lægen søger at trænge ind, og at den her kan give gode Resultater i Retning af psykologisk Diagnostik med Hensyn til et tvivlsomt Factum, er en Sag for sig*); men at den ogsaa skulde kunne bruges med Held overfor sunde Mennesker og specielt overfor anklagede Forbrydere, skylder Forfatteren os Beviset for. Han søger at føre dette Bevis. Naturligvis har han ikke kunnet erholde en virkelig Forbryder udleveret til at experimentere med, han maa derfor indskrænke sig til at experimentere med en Person, hvis Tankegang han i Forvejen har »præpareret« i en bestemt Retning, og forat denne kan blive brugbar som Forsøgsobjekt, maa det helst være en dannet Mand, hvad der forsaavidt er uheldigt for

*) Se herom en udførlig Redegørelse af Dr. Karl Jung i Schweitzerische Zeitschrift für Strafrecht for 1905.

Experimentet, som Associationsmetoden altid virker med størst Udsigt til Held overfor Personer med en begrænset Forestillingskreds, for hvem kun forholdsvis faa af Sprogets Gloser staar til Tjeneste. Her er et af Forsøgene i forkortet Skikkelse:

Jeg fortalte Forsøgspersonen følgende Historie: En Nat blev en Mand overfaldet og udplyndret af to Vagabonder, af hvilke den ene bar et stridt Skjæg, den anden en hvid Hue. Gjerningsmændene fratog Overfaldne en Tegnebog, hvori var flere Pengesedler og nogle Visitkort med Sørgemand, lydende paa Navnet Josef Wels. Paa Gjerningsstedet havde de efterladt et Uhr (hvorpaa var afbildet et Hestehoved), et Piberør og en Lommekniv med et afbrudt Blad.

Jeg lod Forsøgspersonen gentage Historien flere Gange og foretog derpaa Experimentet, idet jeg indskærpede Manden, at han maatte tage sig i Agt for at forraade sig selv.

Experimentet forløb saaledes: (Rækken stærkt forkortet.)

T i l r a a b («Stikord«)	R e a k t i o n
Lomme	Kniv
Skæg	stridt
Blad	afbrudt
Tegnebog	lukket

Her erklærede Forsøgspersonen, at ved Stikordet »Tegnebog« havde en aaben Portefeuille med østerrigske Papirspenge foresvævet ham, han vilde først reagere med »Pengesedler«, derefter med »aaben«, og tog endelig sin Tillflugt til det modsatte »lukket«.

Hue	hvid
Heste	Hoved
Visit	Josef
Sørge	Rand

Det falder allerede her noget vanskeligt for en Ikke-Tysker at bevare Alvoren, thi noget minder unægtelig »Experimentet« om den bekjendte Selskabsleg: »Skibet er ladet med o. s. v.«, dette afficerer imidlertid ikke i mindst Maade Forfatteren. Han mener dog, at det desværre vel maa anses for umuligt at finde det kriminelle Komplex's særlige Type! Den skyldige vil søge at skjule Sammenhængen. Derfor er de meningsløse Reaktioner sjældne, endog de tilsyneladende meningsløse er vel overvejede, — selv overfor de irrelevante Stikord. Man maa imidlertid ogsaa lægge Mærke til Forsøgsobjektets Gestus. Hele Methoden maa opdyrkes videnskabeligt, idet man vel maa erindre, at en intelligent Skyldig bruger mindre Reaktions-tid end en uintelligent Uskyldig. Her er altsaa store Vanskeligheder, men Forfatteren hævder ikke destomindre med Bestemthed, at Methodens sikkert vil vise udmærkede Resultater overfor virkelig skyldige. Ligesom en Forbryder ofte vender tilbage til Gjerningsstedet, saaledes vil Forbryderens Tanker stadig vende tilbage til de Begivenheder, der staar i Forbindelse med Forbrydelsen; Reaktionen indtræder instinktivt overfor Stikordet, og det er i Almindelighed umuligt at vide, paa hvilken Maade Reaktionen vil følge.

Forfatteren er ikke blind for, at der kan rejses Indvendinger mod Methodens. Den væsentligste er den, at man intet kan opnaa, naar Forsøgsobjektet stiller sig afvisende. Man maa derfor gjøre ham opmærksom paa, at Forsøget, hvis han er skyldig, kan indicere hans Skyld, men at han, hvis han er uskyldig, ikke blot ikke kan vente noget slet, men tværtimod noget godt deraf. Forf. fremhæver som en anden Indvending, at Forsøgspersonen kan have hørt om Sagen i Forvejen og paavirkes deraf. Endelig opkaster han det Spørgsmaal, om her ikke er Tale om en Art af Suggestion, men forkaster dette pure. Derimod kommer han ikke ind paa de juridisk-praktiske Vanskeligheder, der skulde synes at stille sig i Vejen for, at en Forhørsdommer paa den angivne Maade eksperimenterede med en Sigtet. Heri

Danmark gik det neppe an; man mindes den Kritik, der ramte Tankelæserexperimentet, skjønt det kronedes med Held (HRT 1904 p 595).

Dr. Alfred Gross's sangvinske Forhaabninger om de Vidundere, Associationsprøverne skulde kunne udrette i Straffeprocessen, deles aabenbart heller ikke af mange. I »Monatsschrift für Kriminalpsychologie und Strafrechtsreform« for 1905—6 fremkom saaledes Privatdocent Dr. Kraus strax med adskillige Indvendinger. Først og fremmest hævdede han, at man var uberettiget til at udtale sig om Prøvens Værd, saalænge den ikke var anvendt overfor virkelige Forbrydere. Men dernæst forekom det ham, at det praktisk set var meget vanskeligt at kontrolere Resultatet. Reagerer den sigtede uskyldig, men Reaktionstiden er abnorm lang, er han mistænkelig (han har da tænkt sig om), reagerer han vedblivende meningsløst, er han ligeledes mistænkelig, thi da har han stadig været paa Post. Hvad bliver ikke tilsidst mistænkeligt? Dr. Kraus udbryder derfor sluttelig: Tør Undersøgeren vove at fælde en Dom over de uregneligt sammenslyngede Stier i vor Associationsverden? Dr. Gross riposterede i samme Tidsskrift med en Bemærkning om, at den foreslaaede Undersøgelse kun skulde være et Moment blandt mange andre til Sandhedens Udfindelse. Han fik imidlertid ikke Lov til at beholde det sidste Ord, thi nu fremtraadte paa Arenaen Dr. Max Lederer, der i »Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft« for 1906 (p 488 flg.) med overordentlig Grundighed og Dygtighed kritiserede hele den fremsatte Theori. Han opstiller først klart og bestemt, hvad Gross's Princip gaar ud paa. Det kan siges med faa Ord:

- a) En Forestilling kan vække en anden til Live, som samtidig er tilstede i et Forestillingskomplex, navnlig, naar dette Komplex er følelsesbetonet.
- b) Forestillingen kan ogsaa fremkaldes gennem Ord.
- c) Tilraaber jeg Gjerningsmanden et Ord, som staar i Forbindelse med det kriminelle Factum, fremkalder det en

tilsvarende Forestilling, og hertil associerer sig en anden, som vedrører det paagældende Factums Forestillingskomplex.

- d) Denne Association kan kun indtræde hos den, der kjen-der Factum, da det kun er tilstede i hans Forestillingskreds.
- e) Den, der ikke kjender Factum, vil svare paa Stikordet med saadanne Ord, som ikke staar i Forbindelse med Factum (irrelevante Reaktionsord), den, der kjender Forholdet, vil, naar Forestillingskomplekset er tilstrækkeligt følelsesbetonet, reagere med Ord, som staar i Forhold til Factum (komplexe Reaktionsord). I Særdeleshed vil den skyldige reagere med komplexe Ord, da i hans Bevidsthed ethvert Følelseskomplex er stærkest muligt følelsesbetonet.

Dr. Lederer vil ikke bestride, at Komplexforestillinger dukker op ved Lydindtryk, men han sætter et Spørgsmaalstegn ved Paastanden om, at ogsaa »Komplexordet« dukker op. Den menneskelige Vilje kan derhos undertrykke de fleste Reflexer, — kun ikke saadanne rent uvilkaarlige Reflexer som Pupilforandringer under Lysets Indvirkning —, skulde ikke Viljen ogsaa kunne undertrykke Komplexordet? Med andre Ord: Dr. Lederer har ikke noget at indvende mod Punkterne a til d af de opstillede Theses, men han forholder sig skeptisk overfor Rigtigheden af Punkt e.

Dr. Lederer indskrænker sig imidlertid ikke til at opkaste Tvivlen, han prøver Theorien i Praxis og kommer til et andet Resultat end Dr. Gross. Det interessante ved Sagen er, at han formaar Dr. Gross selv til at optræde som Experimentator. Forsøget er følgende: 6 Personer, alle Doctores juris, er forsamlede. En af dem har forinden skrevet et Brev til Dr. Gross, indeholdende Anmeldelse om en Forbrydelse. Dr. Gross véd ikke, hvem der er »den skyldige«. Dr. Gross stiller sine »Spørgsmaal« til hver enkelt, idet han tilraaber dem forskellige Stikord, paa hvilke de reagerer. Efter at dette er besørget, udpeger Dr. Gross med fuldstændig

Sikkerhed en af de tilstedeværende som den »skyldige«. Denne, Dr. F., har nemlig reageret normalt paa alle irrelevante Stikord, men paa næsten alle Komplexord reageret med et bestemt Ord, som staar i Forbindelse med det kriminelle Factum. Om en anden af de tilstedeværende, Dr. E., udtaler Dr. Gross, at det er givet, at han ikke er den skyldige, da han har reageret ens paa alle Stikord, uden Hensyn til, om de var komplexe eller irrelevante. Dr. Gross modtager derefter fra alle Sider Lykønskninger for sin Skarpsindighed, indtil Dr. F. beder om Ordet og henvendt til Dr. Gross siger: »Undskyld, at vi har haft Dem til bedste, det er sket i Videnskabens Interesse, men De har taget grundigt fejl, jeg er uskyldig!«, hvorpaa Dr. E. rejser sig og erklærer, at det gør ham ondt at maatte bedrove Dr. Gross, der saa bestemt har betegnet ham som uskyldig, men, Sandheden i Ære: »Jeg skrev Brevet!« — Bum!

Dr. F. giver derpaa en Forklaring paa, hvorfor han har brugt det Ord, der særlig har interesseret Dr. Gross, det er ét, han kort i Forvejen ved en Tilfældighed, for hvilken han nærmere gør Rede, har faaet ind i sit Hoved, og det har en anden Betydning end den, Dr. Gross har lagt ind i det.

Et andet Forsøg falder ligesaa uheldigt ud for Dr. Gross, der derpaa erklærer, at det maa skyldes, at Forsøgspersonerne er for intelligente. Dr. Lederer indskyder her den Bemærkning, at denne Forklaring ikke er rigtig. Det kommer i denne Sammenhæng ikke an paa Intelligens, men paa Fantasi, og Fantasi findes ofte hos ganske uintelligente Personer. Men, enfin, vi kan jo anstille endnu et Forsøg! Experimenterne foretages i et offentligt Lokale. Man kalder en Opvarter ind, lader ham læse det omtalte Brev gjentagne Gange igjennem, siger ham, at han under Associationsprøven ikke maa røbe sig, han skal tænke sig, at han i saa Fald bliver fængslet, og — Prøven begynder. Opvarteren bestaar Prøven med Glans, idet han ikke en eneste Gang reagerer med et mistænkeligt Komplexord.

»Herefter vil jeg,« siger Dr. Lederer, »paastaa, at, h v i s

man kan »indstille« en Person saaledes, at han mod sin Vilje reagerer paa en bestemt Maade paa flere Stikord, saa er han ikke normal, men mangler, hvad man i Almindelighed kalder »fri Vilje« og er utilregnelig!« Man maa nemlig kun reagere med et enkelt Ord, men der er jo mange at vælge imellem. Et enkelt Ord kan desuden fremkalde en hel Række Associationer, — undtagen naturligvis hos Idioter! Heller ikke beviser det noget, at man »stopper i det«. Det hænder ofte i Livet, at man gjør en Standsning, fordi man leder efter et bestemt Udtryk, som man ikke kan finde.

Denne Kritik kan vel nok siges at være mindre imødekommende og af den Slags, som det er vanskeligt at svare paa. I »Zeitschrift für die gesamte Strafrechtswissenschaft« for 1907 lægger Dr. Gross imidlertid ud paany. Naturligvis er han vred, og han begynder med at bebrejde Dr. Lederer Mangel paa Kjendkab til den psykologiske Litteratur, hvorhos han varmt anbefaler ham Læsning af en Række lærde Værker. Til det af Lederer omtalte, for Gross uheldige Experiment, har han derhos at bemærke, at der paa Grund af forskellige Afbrydelser ikke herskede fuldstændig Ro, mens det foregik, og at man ganske undlod at udmaale Reaktionstiderne med de dertil indrettede fine Instrumenter. Han gør derefter Rede for forskjellige nye Forsøg, ved hvilke der blev lagt Vægt paa at præparere Forsøgspersonen, »den skyldige«, paa en saadan Maade, at han ikke var eller kunde være paa det rene med, hvad det egentlig drejede sig om, medens han dog samtidig var paa Post for ikke at robe sig. Her er et af dem: En Soldat faar af en Officer Ordre til at gaa ind i et Værelse, hvor han ikke har været i Forvejen, og hente en Taske, som ligger frit fremme, men som han selv maa finde. Officeren fortæller Soldaten, at Experimentator, som i Øjeblikket ikke er tilstede, har væddet med Officeren om ved Associationsprøven at kunne udpege den Person, der har været inde i det Værelse, hvor Tasken ligger. Hvis Soldaten vil gjøre Officeren en Tjeneste, maa han anstrenge sig for ikke at robe sig. Experimentet begynder

derefter. Det »Komplex«, hvorom det drejer sig, er i Virkeligheden det paagjældende Værelses Inventar og Udstyrelse, for hvilket Gross nærmere gør Rede overfor Læseren. Med Hensyn til Resultatet af Experimentet bemærkes, at det viste sig, at Reaktionen, for hvilke Reaktionstiderne nøjagtig anføres i hvert enkelt Tilfælde, gennemgaaende er uden videre Interesse. Som »følelsesbetonede« udpeges bl. a. følgende:

	Stikord	Reaktion	Reaktionstid
Nr. 57	hente	ind	1,6 Sekunder
- 59	Taske	hente	8,0 »
- 81	Figur	Kamin	5,8 »

Forfatteren anvender derhos yderligere den af Dr. Jung anbefalede Reproduktionsfremgangsmaade«, idet han efterat Associationsprøven er endt endnu en Gang spørger Forsøgspersonen, hvorledes han har reageret paa hvert enkelt Stikord.

Det er en ligefrem rørende Omhu, hvormed hver enkelt af de 85 Reaktionen undersøges og kommenteres; overbevisende i nogen Maade kan dog Undersøgelsen ikke kaldes. Ligesaa lidt slaaende virker en Række andre Forsøg bl. a. overfor Soldater, der i Forvejen har faaet tilsendt anonyme Breve indeholdende forskellige Angivelser etc. Forfatteren fastslaar i Slutningen af sin Afhandling, at, hvis der skal kunde findes »Love« for Forholdet mellem Stikord og Reaktion, maa det ske efter rent materiel, tidsmæssig og kvalitativ Vurdering; han gjør en Række Bemærkninger herom, men disse synes nærmest at vise, hvor lidt der kan siges med nogen Art af Sikkerhed og, hvor tvivlsomt det er, om Metoden har nogen Værdi, hvad Forfatteren dog naturligvis ivrigt holder paa.

Hidtil er det altsaa ikke lykkedes at bevise Associationsprøvens praktiske Betydning indenfor Strafferetsplejen. Der synes ogsaa at være Tegn til, at man tilsidst vil vende til-

bage til Spørgsmaalet: Methodens Værdi i Retning af psykologisk Diagnostik af et factum probandum i Almindelighed. En vidtløftig Undersøgelse af Professor Karl Heilbronner i Utrecht i sidstnævnte Tidsskrift (1907) konkluderer med Hensyn til Methodens Værdi indenfor Strafferetsplejen absolut negativt. Der er Grund til at dvæle ved denne Afhandling, fordi den bærer Vidnesbyrd om at være forfattet af en betydelig Personlighed, der ser nøgternt paa Tingene og ikke skyer nogen Møje for at komme helt tilbunds. Forfatteren dvæler først ved Aschaffenburgs og Hoches Kritik af de oprindelige Freudske Theorier om Henførelse af psykopathologiske Fænomener til et sexuel Komplex. Han vender sig derefter mod Bleulers og Jungs Slutninger og udtaler, at Skeptikere i de nævnte Forfatteres Resultater kun vil se Udtryk for subjektiv Overbevisning. Han citerer Liepmanns interessante Bemærkninger om det associative Slægtskab: »I videste Forstand er næsten enhver Ting beslægtet med en anden. Enhver Forestilling har Bestanddele fælles med utallige andre. Under et eller andet Synspunkt er de mest forskelligartede Ting beslægtede, Elefanten med Agurken!« De hidtil benyttede »Stikord« er som Løfler har paavist gennemgaaende for grove, staa i Forbindelse med altfor meget mellem Himmel og Jord. Det er ogsaa tvivlsomt om »Følelsesbetoningen« i og for sig fremkalder en forlænget Reaktions-tid; Zichens Udtalelser gaa nærmest i modsat Retning. Her spiller de individuelle Egenskaber ind, det, Vulgærpsykologien kalder Aandsnærverelse og Slagfærdighed, derfor maa det Moment medtages, at Forsøgspersonen præpareres til at være paa sin Post for ikke at røbe sig. Men om Værdien af Laboratorieforsøg med præparerede Personer kan der altid tvistes. Forfatteren sætter derhos Fingeren paa, hvad Methodens egentlige Fader, Jung, selv har betegnet som et i høj Grad deprimerende Resultat nemlig, at ved en Efterprøve paa en »skyldig« og en »udenforstaaende« ikke blot den skyldige men ogsaa den

udenforstaaende meget hyppig opviste Komplexreaktionen paa kritiske Punkter.

Det interessanteste i Heilbronnens Artikel er imidlertid hans Behandling af et positivt Tilfælde, hvor Forsøgspersonen var en virkelig Forbryder, men ganske vist en angrende Forbryder, der havde tilstaaet. Her blev altsaa ikke Spørgsmaal om at skaffe Indicier for Skyld men vel om at studere Virkningen af en effektiv Oplevelse, uafhængig af bevidst Dissimulationshensigt. Tilfældet var følgende: En 22-aarig Soldat havde besvangret sin Kærester, med hvem han i Forvejen havde et Barn. Svigerfaderen gjorde ham Bebrejdelser, der opstod et Mundhuggeri, og dette endte med, at Soldaten tilføjede Svigerfaderen nogle Stiksaar, der efter nogle Dages Forløb medførte den saaredes Død. Efter en psykiatrisk Undersøgelse, der mente at kunne fastslaa, at Soldaten var Epileptiker, dømtes Soldaten — uanset Lægeerklæringen — til flere Aars Strafarbejde. Den paagældende Krigsretsdømme appelleredes til Overkrigsretten og nu tilkaldtes Forfatteren for som Sagkyndig at afgive et Skøn over Dømfældtes Sindstilstand. Forfatteren kom til det Resultat, at Dømfældte, der var ret velbegavet, ikke var Epileptiker. Han besluttede sig til overfor ham at anvende Associationsprøven. Ved Anvendelse af denne gaar Forfatteren overordentlig samvittighedsfuldt tilværks. Han anvender saaledes bl. a. til Kontrol ganske samme Prøve overfor en udenforstaaende, en tilfældig forhaandenværende, i alle Maader vel anskreven Haandværker samt overfor to paa forskellig Maade for Dissimulationsforsøget præparerede medicinske Kandidater. Vi skal ikke dvæle nærmere ved de udførlige Undersøgelser, Forfatteren anstiller i Anledning af Prøven, — hvis Række af »Reizwörter« bestaar af 30 kritiske og 70 indifferente Ord, og hvis Reaktionstider betegnes med Tal angivende Femtedelssekunder, — men kun anføre et Par af de mest fremtrædende Ejendommeligheder ved Resultatet. En Ejendommelighed, rimeligvis af rent individuel Art, var det, at den ene medicinske Kandidat overvejende reagerede

med Udsagnsord, en anden for vor Undersøgelse vigtigere, at Haandværkerens Reaktion paa de kritiske Ord gennemgaaende udviste forholdsvis længere Reaktionstider end Domfældtes. Skulde man paa dette Punkt følge de Jung-Grossske Teorier maatte man nærmest antage, at ogsaa den nævnte Forsøgsperson havde begaaet et Drab. Han vilde som Siglet under en Drabssag, hvor Associationsprøven anvendtes, være i høj Grad mistænkelig. Men i Virkeligheden var der ikke fjærneste Grund til at anse denne Forsøgsperson for at have noget saa alvorligt paa Samvittigheden! Forfatteren afslutter sine fortjenstfulde Undersøgelser med en Udtalelse om, at han vel efter sine Resultater ikke behøver at betone, at han anser Methodens Anvendelighed i alvorlige Tilfælde, hvor det gælder at fastslaa, hvem der er Gerningsmand, for foreløbig ganske udelukket.

Herefter kan vi vist indtil videre rolig og med større Udsigt til Resultat inkvirere paa den gamle Maade.
